

Komjáti-Gardó Simona (ORCID: 0009-0000-8888-1962)
ELTE ÁJK Politikatudományi Doktori Iskola
Témavezető: Dr. Pesti Sándor habil. egyetemi docens

DOI: <https://doi.org/10.55052/themis.2026.1.208>

A román-orosz geopolitikai viszony az orosz-ukrán konfliktus időszakában (2022-2026)

*[The geopolitical relationship between Romania and Russia in the
period of the Russian-Ukrainian conflict (2022-2026)]*

Absztrakt

A tanulmány célja a román-orosz geopolitikai viszony elemzése, különös tekintettel a 2022-ben kirobbant orosz-ukrán háborút követő eseményekre és a moldáv kérdés geopolitikai sajátosságaira. Köztudott, hogy Románia egyik legfontosabb jelenlegi geopolitikai törekvése a Moldovával való szoros együttműködés, valamint a moldáv „testvérek” európai integrációjának támogatása és védelmük az orosz befolyással szemben. A feszült román-orosz geopolitikai viszony történelmi, területi és gazdasági okokra is visszavezethető. Románia NATO szerepvállalása nagy aggodalmat váltott ki az orosz vezetésben, Ukrajna orosz megtámadása új geopolitikai helyzetet teremtett a régióban. Emellett részletesen tárgyalja a geopolitika-tudomány szerepét a két ország kapcsolatrendszerének megértésében a 2022 és 2026 közötti időszakban.

Kulcsszavak: Oroszország geopolitikai konfliktus román határ háború Ukrajna megszállás moldáv testvériség

Abstract

The aim of this study is to analyze Romanian–Russian geopolitical relations, with particular emphasis on the events following the outbreak of the Russian–Ukrainian war in 2022, as well as on the geopolitical specificities of the Moldovan question. It is well known that one of Romania’s most important current geopolitical objectives is close cooperation with Moldova, along with supporting and protecting the European integration of the

Moldovan "brothers" against Russian influence. The tense Romanian–Russian geopolitical relationship can be traced back to historical, territorial, and economic factors. Romania's role within NATO has caused significant concern among the Russian leadership, as has Russia's attack on Ukraine, which has created a new geopolitical situation in the region. In addition, the study examines in detail the role of geopolitical theory in understanding the system of relations between the two countries in the period between 2022 and 2026.

Keywords: *Russia, Geopolitical Conflict, Romania, Border, War, Ukrajne Occupation, Moldavian brotherhood*

Bevezetés

A tanulmány célja a román–orosz geopolitikai viszony elemzése, különös tekintettel a 2022-ben kirobbant orosz–ukrán háborút követő eseményekre és a moldáv kérdés geopolitikai sajátosságaira. Köztudott, hogy Románia egyik legfontosabb jelenlegi geopolitikai törekvése a Moldovával való szoros együttműködés, valamint a moldáv „testvérek” európai integrációjának támogatása és védelme az orosz befolyással szemben. Ez a törekvés már az orosz–ukrán konfliktus kirobbanását megelőzően is jelentős feszültséget keltett Moszkva és Bukarest között.

A román–orosz geopolitikai viszony történelmi, területi és gazdasági okokra is visszavezethető, de a helyzetet eskalálta Románia aktív NATO-szerepvállalása, amely fokozott aggodalmat váltott ki az orosz vezetésben, valamint Ukrajna orosz megtámadása, amely alapvetően új geopolitikai helyzetet teremtett a régióban. A tanulmány ezen korábbi és a közelmúltbeli tényezők az összefüggéseit is bemutatja.

Emellett részletesen tárgyalja, hogy a geopolitika-tudomány milyen módon járul hozzá a két ország kapcsolatrendszerének megértéséhez, különösen a 2022 és 2026 közötti időszak összefüggéseinek vizsgálatával. Első körben bemutatásra kerülnek a román-orosz geopolitikai viszony történelmi gyökerei, hogy miért volt ez a viszony évszázadokon át tele bizalmatlansággal és stratégiai rivalizálással.

I. A román-orosz geopolitikai viszony történelmi jellemzői: bizalmatlanság és érdekkonfliktus

Oroszország, a legnagyobb nagyhatalom Románia közvetlen közelében sok fejtörést okozott a románoknak a történelem során, geopolitikai viszonyukat évszázadok óta a bizalmatlanság, a területi viták és a stratégiai rivalizálás jellemezte. Oroszország úgy tekintett a román területekre, mint a Balkánhoz tartozó rész, míg Románia számára Oroszország lett a folyamatos fenyegetettség és területi veszteségek fő kivitelezője.

Kissinger¹ nyomán röviden ismertetésre kerül az orosz expanziós logika. Oroszország terjeszkedése nem nyugat-európai értelemben vett gyarmatosítás volt, az anyaország és a gyarmatok földrajzilag szomszédos területeken helyezkedtek el. A folyamatos szárazföldi expanzió a határ túloldala felé irányult, a meghódított térségek fokozatosan integrálódtak az államba. (Kissinger levezetése szerint az államhatár fokozatos kitolásának háttérében nem kereskedelmi vagy civilizációs indokok állnak, hanem az orosz állam gyengének érzékelt természetes határai „megerősítésének” szándéka. Ebből következően a birodalom nem tudott végleges határokat kialakítani.)

Az orosz birodalmi külpolitika a XIX. században a gyengülő Oszmán Birodalom rovására történő terjeszkedést célozta. A török birodalmi rendszerben a meghódított területeken nem került sor erőszakos iszlamizálásra, ugyanakkor a terület birodalomba integráltságával egyenesen arányosan növekvő strukturálisan ösztönzött iszlamizáció történt. A Dunai Fejedelemségeket (Havasalföld és Moldva²) nem integrálták teljesen a birodalomba, ezért az iszlamizációs nyomás nem volt, a területen az ortodox kereszténység maradhatott domináns. Ez az orosz ortodox állam előzőekben leírt terjeszkedési igényét vallási indokokkal kiegészítve irányította a figyelmet a térségre. Ezzel párhuzamosan a térségben megerősödött a függetlenségi mozgalom is.

A román-orosz viszony első nagyobb negatív aktusa ezért a román állam kialakulása előtti időszakra datálható. A hetedik orosz-török háború 1806-ban kezdődött, a Dunai Fejedelemségek megtámadásával. A háborút záró 1812-es bukaresti békeszerződés értelmében az Orosz Birodalom megszerezte a Moldvai Fejedelemség keleti részét (a Prut folyótól keletre fekvő, mintegy 110 kilométer szélességű körülbelül 45 630 km² területet a későbbi Besszarábiát), lemondott Moldva Pruttól nyugatra eső területéről,

¹ Kissinger: Diplomácia

² A két említett fejedelemség 1859 januárjában Alexandru Ioan Cuza vezetése alatt perszonálunióban egyesül, majd ugyanabban az évben felveszi a „Románia” nevet.

valamint a Havasalföldi Fejedelemség egészéről, azonban kereskedelmi jogokat szerzett a Duna folyón.

A krími háborúban (mely az Oszmán Birodalomban élő keresztények fölötti védnökség ürügyén indult) az Orosz Birodalom meggyengült, a párizsi békében elvesztette Besszarábia déli részét és a Duna-delta fölötti jogokat. A Dunai Fejedelemségek ekkor nagyhatalmi védnökség alá kerültek, a Fekete-tenger területéről kitiltásra kerültek a hadihajók.

A következő orosz-török háborúban (1877-1878) már Románia néven vettek részt az egyesült fejedelemségek. A háborút lezáró békeszerződésben az oroszok visszakapták Dél-Besszarábiát, cserébe Dobrudzsa a románoké lett.

Az első világháború során az 1917-es bolsevik forradalom különös negatív fejleményt hozott. A román aranytartálékot biztonsági okok miatt I. Károly (1866-1914) román király II. Miklós (1894-1917) orosz cár uralkodása alatt annak őrizetére bízta. A bolsevik vezetés a birtokába jutott aranyat nem adta vissza román kérésre, amely esemény a második világháború végéig negatív kontextusban jelent meg a román történetírásban.

Az első világháborút követően Románia annektálta Moldovát, melyet a versailles-i békerendszer megerősített. A döntést a Szovjetunió nem ismerte el, a két világháború között ez fő konfliktusforrás volt.

A második világháború során a Molotov-Ribbentrop paktum értelmében a Szovjetunió 1940-ben visszavette Besszarabiát és Észak-Bukovinát, létrehozva a 15. szovjet tagállamot, a Moldávia Szovjet Szocialista Köztársaságot. A Szovjetunió német megtámadása után Románia visszaszerezte a területet, 1944 augusztusában a Vörös Hadsereg foglalta azt el, melyet az 1944. szeptember 12. napján kötött román-szovjet fegyverszünet véglegesített.

1991 óta Besszarábia részben (az önálló volt szovjet tagköztársaság) Moldovához, részben Ukrajnához tartozik. A Szovjetunió felbomlása során Moldova területének egy részén a visszavonuló csapatok létrehozták a Dnyeszter Menti Moldáv Köztársaságot, mely azóta is orosz segítséggel képes fennmaradni (jelentősebb nemzetközi elismerés nélkül). Moldova kapcsán a román közgondolkodás véleménye az, hogy a moldovai nép és nyelv a románság része, egy testvérnép, amely a történelmi viharoknak köszönhetően nem Romániában él.

A román elemzők, különösen a szovjet érdekszféra felbomlása utáni időszakban, egyetértenek abban, hogy Románia sem a jelenben, sem a múltban nem tudja érvényesíteni földrajzi adottságait az orosz hegemonia

és érdekek miatt, melyek nem engedik, hogy Románia elfoglalja azt a geopolitikai pozíciót, amelyet megérdemelne.

A hidegháborúban elszenvedett vereség, a Szovjetunió felbomlása olyan helyzetbe hozta az Orosz Föderációt, hogy elveszítette a nagyhatalmi pozícióját és a külpolitikai irányító szerepét, hiszen a volt szovjet tagköztársaságok függetlenek lettek az 1990-es évek elején. Románia szomszédja lett a volt szovjet tagköztársaság, Ukrajna északon és keleten, és Moldovai Köztársaság keleten. Ez a közvetlen román-orosz határ megszűnését jelentette.

Néhány évig ezzel kialakult az az illúzió, hogy a pufferzóna miatt nincs többé „közvetlen orosz veszély”. Azonban először a Dnyeszter-menti Köztársaság (Transznyisztria) fennmaradása³, majd Ukrajna orosz érdekek mentén történő kettészakítása (2014)⁴ illetve megtámadása (2022.) ezt megcáfolta.

Ez idő alatt azonban Románia lefolytatta a NATO és az Európai Unió integrációt, amely még feszültebbé tette a két ország geopolitikai viszonyát. A 2022-ben kezdődött orosz-ukrán konfliktus eredményeképpen a korábban óvatos román vezetőség nyíltan támogatja Ukrajna területi integritását.

Ezzel kapcsolatban alakult ki a mai Románia és Oroszország fő geopolitikai érdekellentéte, amely részletesen kerül majd elemzésre a továbbiakban.

---

³ Kozma 2018a. 64. oldal

⁴ Sudár 2014. nyomán a helyzet összefoglalása:

2013-ban tiltakozásokat és tüntetéseket indított el, hogy Viktor Janukovics ukrán elnök nem írta alá az EU társulási egyezményt november 21-én. 2014. február 21-én Viktor Janukovics elhagyta Kijevet, és Oroszországba menekült. Másnap az ukrán parlament leváltotta. Az új kormányt elismerte az Egyesült Államok és az Európai Unió is, Oroszország azonban illegitimnek minősítette.

Ukrajna keleti részében tüntetések indultak a kormányváltás miatt. A kormányváltás mellett a nyelvi törvény ellen is tüntettek, szerették volna, hogy az orosz is hivatalos nyelv legyen. A tüntetések erőszakossá váltak. Február 26-tól oroszbarát fegyveresek fokozatosan átvették az ellenőrzést a Krím-félsziget fölött. Március 16-án népszavazást tartottak a krími terület státuszáról, melyet a jelenlévő orosz fegyveres erők miatt Oroszországon kívül kevés ország ismer el hitelesnek, azonban ez nem akadályozta meg hogy a Krím kikiáltsa elszakadását Ukrajnától, kéri az ENSZ általi elismerést és felvételét az Oroszországi Föderációba (melyre még aznap sor is került).

Április 15-én az ukrán parlament nyilatkozatot adott ki, miszerint Krímet Oroszország által átmenetileg megszállt területnek tekintik. Április 17-én Ukrajna, az Egyesült Államok, Oroszország és az Európai Unió négyoldali találkozózt tartott Genfben, hogy tárgyaljanak az ukrán krízis megoldásáról. A találkozó egy nyilatkozat kiadásával zárult, ami kijelentette, hogy minden oldal egyetért abban, hogy lépéseket kell tenni a krízis enyhítésére. Megállapodtak, hogy az illegális katonai alakulatokat fel kell számolni Ukrajnában, és a megszállt épületeket el kell hagyni, le kell fegyverezni. Továbbá minden kormányellenes tüntetőnek amnesztiát kell adni. Szintén ezen a napon Putyin elismerte az orosz fegyveres jelenlétet a Krímben.

II. Románia viszonya a Moldáv Köztársasággal - konfliktusforrás az oroszokkal, feszültségforrás a Nyugattal

A román közgondolkodásnak fontos eleme a „minden román egy állam” gondolata, melyből következik a román testvéreknek tartott Moldovával történő egyesülés koncepciója. Románia szerint a moldovai nép és nyelv a románság része, egy testvérnép, amely a történelmi viharoknak köszönhetően nem román terület.

A Moldovai Köztársaságban jelen lévő (elég csak Transznyisztriára gondolni) orosz befolyás miatt Románia nyugati integrációja során ez a gondolat nem került politikai szinten kimondásra, egyértelmű volt ugyanis, hogy ennek hangoztatása a csatlakozási folyamat kárát jelentené. Az integrációs folyamat lezárása után azonban politikai szinten is kimondásra került, Traian Băsescu mint elnök mondta ki az egyesülési tervet a Moldovai Köztársasággal az ukrán–orosz események apropóján. Románia eszerint megvédené a Moldovai Köztársaságot és minden segítséget megadna az orosz befolyás ellen, most, hogy teljes jogú tagja a Schengeni Egyezménynek is. Ezt követően más román politikusok is hangoztatják. Az integráció folyamatát Románia az Európai Unió Keleti Partnerség projektjében részvétellel próbálja segíteni.

A Keleti Partnerség 18 éve létezik, 2026. április 26-án ünnepelte az évfordulót. Arra irányul, hogy megerősítse a következő hat kelet-európai és dél-kaukázusi partnerország politikai társulását és gazdasági integrációját: Örményország, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna. Nem terjed ki Oroszországra és Törökországra, mivel mindkét ország eltérő státusszal rendelkezik az EU-val kialakított kapcsolataiban: Törökország csatlakozásra váró ország és Oroszország stratégiai partnerségi ország volt (a 2022-es ukrán invázió előtt). A partnerországok orosz vonatkozású eseményeit ismerve kijelenthető, hogy ez a szintű közreműködés nem képes az orosz érdekszférát távol tartani.

Románia schengeni csatlakozásának folyamata⁵ során jelent meg egy rövid összefoglaló gyakorlati szemszögből⁶ a moldovai helyzet kockázatairól.⁷ Eszerint a Moldovai Köztársaság politikai állapota kedvez az orosz érdekeknek. Moszkva folyamatos nyomást gyakorol Moldovára annak érdekében, hogy az elszakadjon Romániától és az Európai Uniótól, és inkább a volt szovjet térséghez (FÁK) közeledjen. Ezt a nyomást a chişinăui oligarchikus politikai elit (például Vladimir Plahotniuc (1966-) moldovai

⁵ Lásd Komjáti-Gardó 2018.

⁶ 2018. az eredeti cikk megjelenése.

⁷ Cristian Felea (1967-), volt SRI tiszt (Románia Titkosszolgálat) és külpolitikai szakértő.

politikus) megkönnyíti. Ennek során szándékosan gátolja az Európai Unió Társulási Megállapodás betartását, helyette inkább „szürke zónában” akarja tartani az országot, sem nyíltan EU-párti, sem nyíltan oroszbarát. Ebben az állapotban lehet ugyan európai integrációról vagy akár Romániával való egyesülésről beszélni, de konkrét lépések nélkül.

A moldovai politikai elit másik része (például Igor Dodon volt államfő) nyíltan vállalja oroszbarát álláspontját, miközben a moldovai társadalom többsége inkább európai orientációjú. A folyamatosan fenntartott bizonytalanság a helyi elit számára előnyt jelent, Moszkva számára pedig különösen kedvez a transznyisztriai kérdésben, lehetővé téve Transznyisztria fenntartását, a „Novorosszija” (Új-Oroszország) koncepció működtetését, amely veszélyezteti Ukrajna területi integritását és a Fekete-tenger térségét, valamint a kalinyingrádi enklávé analógiájára egy Moldova-Transznyisztria föderáció létrehozását lebegtethesse, amelyet lehetetlenség lenne integrálni az Európai Unió struktúráiba.

A levezetés szerint Románia számára a legszükségesebb egy jogállami, működőképes Moldova, amely képes az uniós csatlakozásra. Ennek legnagyobb akadálya a Transznyisztriában jelen lévő orosz hadsereg. Hangsúlyozza Románia, Ukrajna és Moldova együttműködésének szükségességét az orosz befolyás visszafordítása céljából, ugyanakkor leszögezi, hogy a moldáv döntéshozók gyakran döntenek orosz érdekek mentén.⁸

Így nem meglepő, hogy minden Román Nemzeti Védelmi Stratégiában Oroszország nyíltan meg lett jelölve, mint destabilizáló erő az egész közép-kelet-európai térségében. A későbbi dokumentumok említik továbbá azt is, hogy a NATO és az Orosz Föderáció viszonya megromlott és egy hidegháború van kialakulóban.

A kérdéssel kapcsolatban a román társadalomban jelen lévő anomáliákat Dan Dungaciu⁹ interjújában¹⁰ így fogalmazta meg.

Romániának hatalmas a felelőssége abban, hogy hogyan alakul a Moldovai Köztársaság politikai sorsa. Úgy gondolja, mint Cristian Felea, hogy Románia csak akkor támogathatja a kisinyovi politikai erőket, ha az ország egyértelműen az Európai Uniót választja, ellenkező esetben Románia Uniós és világpolitikai státusza odatesz. Szerinte Románia anyagi támogatását, melyet 2019 folyamán az akkori chişinăui hatalomnak (amely sorozatosan figyelmen kívül hagyta az európai intézmények ajánlásait,

⁸ Jurnal.md 2018.

⁹ (1968-) a Román Tudományos Akadémia Politikai Tudományok és Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének elnöke, kortárs geopolitikai gondolkodó

¹⁰ Barbăroşie 2019.

különösen a választási szabályok módosítása és a jogállamiság területén) nyújtott, nem lehetett elfogadni sem Brüsszelben, sem máshol a világon. Hangsúlyozza, hogy Brüsszel és több nyugati tagállam látványosan elhatárolódott a moldovai kormányzattól, Románia továbbra is „politikai fedezetet” nyújtott számára.

Az elemzés szerint Igor Dodon és Vlad Plahotniuc között nem valódi politikai szembenállás, hanem hallgatólagos együttműködés (binómium) figyelhető meg. Dungaciu szerint egyikük sem képvisel tényleges európai alternatívát: Dodon nyíltan oroszbarát, míg Plahotniuc csak retorikailag hivatkozik az EU-ra, miközben autoriter hatalomgyakorlást folytat.

Geopolitikai szempontból Különösen veszélyesnek tartja a transznyisztriai rendezés irányát, mivel szerinte ez az orosz katonai jelenlét fenntartása mellett próbálna jogi-politikai megoldást találni. Ez integrálhatatlanná tenné Moldovát a nyugati rendszerbe és destabilizálná a térséget is. Romániának ez esetben geopolitikailag hatalmas probléma lenne egy erős Oroszország a közvetlen szomszédságában, ugyanis a NATO és az Európai Unió keleti határán Oroszország lenne a domináns hatalom.

Dungaciu, pont, mint Cristian Felea, azt mondja, fontos, hogy a Moldovai Köztársaság kormányzata az Európai Unió integrációs útját kövesse, amelyet egyébként a lakosság többsége támogat, illetve kiemeli annak fontosságát, hogy Románia csak ilyen kormányzatot támogasson. Hangsúlyozza, hogy a valódi választás nem „Plahotniuc vagy Dodon” hanem a jogállami, demokratikus és az autoriter berendezkedések között van.¹¹

A jelenlegi időszakban az orosz-ukrán háború negyedik éve zajlik. A térség stabilizálásához egyértelműen szükséges annak befejezése, a béketárgyalások felgyorsítása és lezárása, ideális esetben a térség demilitarizálásával.

Románia is reménykedik ebben a békében, ezáltal az ukrán állam területi integritása megőrzésében, hiszen geopolitikailag Ukrajna eleste után Románia lenne a legkiszolgáltatottabb helyzetben. Nicuşor Dan román elnök szerint Romániára nézve tragikus lenne, ha Oroszország lenne a szomszédja.¹²

A továbbiakban bemutatom a mai román-orosz geopolitikai viszonyt és hatását a román védelmi stratégiára a geopolitika-tudomány szemüvegén keresztül.

---

¹¹ Barbăroşie 2019.

¹² Botnarevschi 2025.

III. Románia és Oroszország mai geopolitikai viszonya a geopolitika-tudomány klasszikus elméleteinek tükrében.

A geopolitika-tudomány és a gyakorlati politika kapcsolatáról bevezetésképpen néhány gondolat.¹³

A geopolitika-tudomány megszületése a földrajztudósok és a térképészettudomány művelőinek érdeme. Pataki Gábor Zsolt (1971-) „A geopolitika - egy multidiszciplináris elemző módszer” című tanulmányában tesz említést arról, hogy Rudolf Kjellén (1864-1922) szerint a geopolitika-tudomány egy olyan empirikus megközelítés, mely a földrajztudomány és a politológia közötti kapcsolatrendszeren alapul. Ha a földrajzi pozíciója egy országnak általában végleges dolognak számít, a geopolitikai helyzete változó minősítéssel bírhat, hiszen ez attól is függ, milyen politikai, szociális és gazdasági tényezők játszanak bizonyos korszakokban szerepet.

Elméleti kiindulópont még, hogy (Bárdosi-Féltoronyi Miklós magyar geopolitikai gondolkodó szerint) a geopolitika-tudomány két aspektusban segít az államok önmeghatározásában, a külpolitika kialakításában, definiálja helyüket a nemzetközi politikai viszonyokban, valamint befolyásolja a külvilág véleményét az államokról, annak megnyilvánulását nemzetközi szintén.¹⁴

Ezen gondolatok mentén kijelenthetjük, hogy a mai román elitnek is fontos Románia önmeghatározása¹⁵, milyen szövetségi rendszerbe akar tartozni és a külvilág véleménye erről, ugyanakkor lényeges a helye az államok hierarchiájában, vagyis, hogy kire tudna támaszkodni amikor területi integritása és nemzeti léte veszélyeztetve lenne.

A nyugati szövetségi rendszerekbe integrálódás ezt a védelmi stratégiát szolgálta, és máig ezeken keresztül látja Románia a nemzeti és geopolitikai érdekei védelmét biztosítottnak, elsődlegesen az orosz hegemon törekvések ellen. Románia legfontosabb geopolitikai célja a NATO és EU csatlakozást követően a schengeni csatlakozás megvalósítása lett, ennek teljesítése után lépett előre a Moldovai Köztársaság megsegítése, hogy utóbbi minél előbb teljes tagja legyen az Uniónak ezáltal kikerüljön az orosz érdekszférából. Oroszország európai irányban is¹⁶ agresszívebbé vált

¹³ Bővebben lásd: Komjáti-Gardó 2014.

¹⁴ Lásd Bárdosi-Féltoronyi 2006.

¹⁵ Az önmeghatározás fogalma: „Az önmeghatározás már tartalmazza azokat az elemeket, amely meghatározza a mozgásterét, s azon belül a lehetséges szövetségesek körét. Az államok esetében rendszerint az alkotmány tartalmazza az önmeghatározás legfontosabb elemét, a nemzetközi szervezeteknél alapító okmányuk, még az informális szereplők esetében az őket képviselő személyek vagy testületek nyilatkozata, dokumentumai. (Bíró 2003., 255-256. o.)

¹⁶ Az orosz birodalmi restaurációs elképzelések néhány évtizedig Ázsiát célozták, például Csecsenföldet,

nemzetközi viselkedése nyomán új geopolitikai célok jelenték meg a román vezető politikai elit előtt.

Természetesen tervezik az egyesítést területileg is ezzel az országgal, de Bukarest nagyon óvatos a témában. Már 2014 tavaszán, amikor Ukrajnában megkezdődtek a zavargások, az akkori román elnök, Traian Băsescu hangoztatta, hogy fontos Moldova helyzetének tisztázása, de fogalmazásából érződött az orosz érdekek nem megsértésének szándéka. Az elnök később is hangoztatta, hogy Ukrajna területileg szétesett, meg kell védeni testvéreiket az orosz agressziótól.¹⁷ A románok folyamatos aggodalommal néztek az ukrán eseményeket 2014-ben és bíztak a NATO (és az amerikai) védelmi tervekben. A 2022-es orosz invázió után Ukrajna háborús helyzete tovább nyugtalanította Bukarestet. Ebben a szituációban, földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően, tengeri kijárata miatt Románia geopolitikai jelentősége folyamatosan felértékelődik.

Az ukrán-orosz konfliktus kezdete óta a katonai, geopolitikai érdekek kezdtek dominálni az Európai Unió számára, ugyanis realizálódott, hogy ha Ukrajna elesik, akkor egy erős Oroszország (vagy orosz bábállam) az Unió közvetlen szomszédságában óriási biztonsági kockázatot jelentene. Kijelenthető, hogy Románia lenne a legnehezebb helyzetben, ha ez bekövetkezne.

Trump amerikai elnök második mandátumát kezdte 2025. január 20-án, hangsúlyozva azon célját, hogy az ukrán-orosz háborúnak véget vessen. Azonban ezt úgy akarja elérni, hogy az Uniót nem engedné az orosz-ukrán tárgyalások közelébe. Románia óvatos és próbál ügyelni az egyensúlyra az amerikai és európai szándékok között. Nicuşor Dan jelenlegi román elnök egyetért az Unió álláspontjával, hogy támogatni kell Ukrajnát anyagilag a háború lebonyolításában és a háború utáni rekonstrukciójában, ugyanis Románia geopolitikai érdekei ezt kívánják.

Az amerikai elnök ambivalens nyilatkozatai és intézkedései (parancsot adott a Romániában állomásozó amerikai katonák hazarendelésére az ukrán helyzet árnyékában) értetlenséget váltottak ki Bukarestben. Románia nehezen tudja kezelni az új helyzetet és nem tudja, milyen geopolitikai következményei lesznek a jövőre nézve.¹⁸

A román belpolitikában ugyanakkor megfigyelhető a nyugati irányban kifejtett orosz befolyás átalakulása. A szovjet blokk összeomlása arra a következtetésre vezetett, hogy a korábban bevált (Ázsiában jelenleg is

---

Grúziát, Hegyi-Karabahot.

¹⁷ Ziare 2014.

¹⁸ Ambrus 2025.

alkalmazott) módszer, a helyi bábkormány fegyveres erővel támogatása¹⁹ helyett kifinomultabb, elsősorban politikai kommunikációs és narratív eszközök alkalmazása hatékonyabb lehet.

A 2024-es román választásokon Călin Georgescu (1962-) lett a befutó. Ez precedens nélküli, ugyanis egy korábban a román közéletben ismeretlen jelölt pusztán közösségi média (TikTok, Facebook, Instagram) segítségével nyerte meg az első fordulót.²⁰ A külhoni románság támogatásával tudott nyerni több népszerű jelölttel szemben. Az akkori román miniszterelnök Marcel Ciolacu (1967-) is csúfos vereséget szenvedett, a második fordulóba sem sikerült bejutnia.

Az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezte ezt a szavazást, ugyanis a kampány lefolytatása megkérdőjelezte a választások tisztaságát (a háttérben felderített orosz szálakkal indokolva). Vehemens kampány kezdődött, amely lényege, hogy egy új forradalom kellene, hasonlóan mint 1989-ben. Románia Biztonsági Tanácsa nyilvánosságra hozta az orosz beavatkozást alátámasztó jelentéseket. A beavatkozás szándéka olyan román elnök²¹ hatalomra juttatása volt, aki támogatja az orosz érdekek érvényesítését.²²

2025 folyamán új elnökválasztást írtak ki, a szavazást a bukaresti polgármester Nicușor Dan (1969-) nyerte meg, aki azóta is nyíltan oroszellenes politikát folytat. A korábbi román politika nem volt oroszbarát, ezt és a távolodást megjelenítik Románia Nemzeti Védelmi stratégiái is.

Románia korábbi Nemzeti Védelmi Stratégiája, melyet az akkori elnök Klaus Johannis hirdetett ki beiktatásakor, egy elnöki ciklusra, a 2015-2019 közötti időszakra vonatkozott. Jelszava: „Egy erős Románia Európában és a világon.” volt. A stratégia érintette az összes olyan témát, amely Románia legmagasabb geopolitikai érdekeit jelentették az időszakban. A

¹⁹ Ahogyan a pesti vicc összefoglalja:

„Brezsnyev a túlvilágon megkeresi Szulejmán szultánt.
- Ide figyelj, szultán, szeretnék tőled kérdezni valamit.
- Kérdezz bátran, Leonyid Iljics..
- Tudod, soha nem értettem, miért nem szeretnek minket a magyarok, s ugyanakkor miért vannak úgy megveletek. Holott mi csak négy évtizedig voltunk Magyarországon, ti pedig másfél évszázadig.
- Mert nem jól csináltad a dolgokat, Leonyid..
- Miben tévedtünk?
- Három dologban. Először is mi a százötven év alatt egyszer sem mondtuk, hogy ideiglenesen állomásozó török hadsereg van Magyarországon. Másodszor: nem tettük kötelezővé az iskolákban a török nyelvet. Harmadszor pedig a mohácsi vészt nem nyilvánítottuk a magyar felszabadulás ünnepévé.”
A történet ironikus módon arra világít rá, hogy a tartós befolyás szempontjából nem a katonai jelenlét időtartama, hanem annak politikai legitimitációja, kulturális beágyazottsága és emlékezetpolitikai kezelése bír meghatározó jelentőséggel – egy olyan logika, amely a posztszovjet orosz tevékenységben már felismerhető.

²⁰ Dezső 2024.

²¹ A román félpreszidenciaális rendszerben az elnök szerepe hangsúlyos, a francia rendszerhez hasonló.

²² Costița – Ofițeru – Vulcan – Despa 2024.

bevezetőjében kihirdeti, hogy Románia támogatja az Európai Unió Védelmi Stratégiáját. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy egy paradigmaváltás miatt Románia Védelmi Stratégiáját úgy kell kialakítani, hogy figyelembe kell venni, hogy a NATO és az Orosz Föderáció kapcsolata megromlott, egy hideg konfliktus van jelen, amelyben Románia érintett és ezért a nemzeti stratégia része kell, hogy legyen a román állampolgárok védelme.²³ Továbbá a nemzetközi terrorizmus és Románia NATO kötelezettségvállalásai miatt éberén kell ügyelni a térség biztonságára.

A térség biztonságának kérdése a következő (2020-2024) Nemzeti Védelmi stratégiában is felbukkan, mint az eszkalálódott orosz-ukrán viszonyra adott válasz Románia és Oroszország geopolitikai kapcsolata és feszültségei kapcsán.

A mostani román elnök, Nicușor Dan nemrég terjesztette a parlament elé a 2025-2030 közötti Nemzeti Védelmi Stratégiát, amely a szolidaritás elven alapul, hangsúlyozza az állampolgárok védelmét, a korrupció elleni küzdelmet, valamint a hibrid fenyegetésekkel szembeni ellenálló képességet helyezi előtérbe.²⁴

A legfrissebb román stratégia külön hangsúlyozza a hibrid fenyegetettségeket, amelyek az orosz-ukrán háború és annak részeként az információs hadviselés miatt jelentősek, ugyanis Románia van legközelebb földrajzilag a hadszíntérhez. A román fél támogatja Ukrajnát és az Unió álláspontját, Ukrajna nemzeti és területi integritása megőrzését minden eszközzel. A másik indok a hibrid fenyegetettség hangsúlyozására és az azelleni fellépésre a korábban ismertetett 2024-es román elnökválasztás.

2026. március 12-én a román elnök találkozott az ukrán elnökkel. ennek során stratégiai partnerségi megállapodást (közös nyilatkozatot) írtak alá a bukaresti Cotroceni-palotában. A román fél támogatásáról biztosította Ukrajna Európai Uniós integrációját, területi integritását és a rekonstrukcióra szánt, Európai Unió által nyújtott kölcsönt. Oroszország ezt követően nyílt ellenséges államnak nevezte Romániát.

Románia nem tehet mást, mint hogy az eszkalálódott konfliktusban nyíltan kiáll amellett az oldal mellett, ahova beküzdötte magát (éppen a másik oldallal szerzett negatív tapasztalatai miatt). Ez a kiállás annak beismerése, hogy a geopolitikai pozíciója miatt és a nemzeti léte érdekében feltétlenül kell, hogy ebben a szövetségi rendszerben maradjon. A történelmi okokon túl ezt alátámasztják az ukrainai és a román orosz beavatkozások, melyek különböző eszközökkel és intenzitással, de

---

²³ Románia Nemzeti Védelmi Stratégiája a 2015–2019-es időszakra

²⁴ Tőkés 2025.

ugyanarra mutatnak, az Oroszország körüli államok önálló államiságának megszüntetésének szándékára.

Összegzés

A tanulmány arra vállalkozott, hogy bemutassa a román-orosz geopolitikai viszonyt, különös tekintettel a 2022-ben kirobbant orosz-ukrán háborút követő eseményekre és a moldáv kérdés geopolitikai sajátosságaira.

A történelmi kiindulópont ismertetése volt az első. Ennek során bemutatásra került, hogy a Török Birodalom szétesésekor létrejött Ó-Románia részei a nemzeti lét és a vallási alapon ideologizált orosz protektorátus között ingadoztak különböző intenzitással, de évszázadokon át. Az ingadozások oda vezettek, hogy Ó-Románia egyik része, a korábbi Moldvai Fejedelemség Románia többi részétől elszakadva, más állam (Moldvai Köztársaság) formájában, eltérő társadalmi berendezéssel létezik. Ennek oka egyértelműen az orosz (szovjet) érdekszféra működése. A román közgondolkodásban emiatt megkerülhetetlen a moldáv testvériség kérdése, a restauráció, a minden románt egyesítő állam gondolata.

A román politika pragmatikusan nem hangsúlyozta ezen elképzelést az ország nyugati intézményrendszerhez történő integrációja során. Annak lezárultával azonban a kérdés napirendre kerülhetett, ezzel, illetve annak kezelésével élezve az orosz-román ellentétet és ellenkezést ébresztve a nyugati intézményrendszerekben, melyet a tanulmány második része ismertetett.

A harmadik rész az orosz expanzió európai irányba történő felerősödését és annak geopolitika-tudomány olvasatait ismertette. A legdirektebb formája az ukrán háború megkezdése, kevésbé direkt, ám román szempontból jelentős a román politikába új eszközökkel, alig burkoltan történő beavatkozás. Ezek együttes hatása a korábban egyensúlyozni próbáló román politika egyértelmű oldalválasztása, a nyugati integráció megerősítése nevezetesen, Moldova és Ukrajna nyílt támogatása minden eszközökkel.

Felhasznált irodalom

Administrația Prezidențială (2015): Strategia Națională de Apărare a Țării [Románia Nemzeti Védelmi Stratégiája].

https://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf

Administrația Prezidențială (2020): Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020–2024 [România Nemzeti Védelmi Stratégiája 2020–2024]

https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf

Administrația Prezidențială (2025): Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025–2030 [România Nemzeti Védelmi Stratégiája 2025–2030]

<https://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia%20Na%C8%9Bional%C4%83%20de%20Ap%C4%83rare%20a%20%C8%9A%C4%83rii%20pentru%20perioada%202025-2030.pdf>

Ambrus, Attila: Hátra arc! Kivonul Romániából az amerikai katonák majdnem fele, 2025. október 30., <https://balk.hu/2025/10/30/amerikai-katonak-romania-lengyelország/> / (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Barbăroșie, Liliana: Dan Dungaciu: Cum se face că numai România pretinde că în R. Moldova guvernarea este credibil pro-europeană? [Dan Dungaciu: Hogy lehet, hogy egyedül Románia állítja, hogy Moldovában a kormány hitelesen Európa párti?], 2019. január 23., <https://moldova.europalibera.org/a/dan-dungaciu-cum-se-face-c%C4%83-numai-rom%C3%A2nia-pretinde-c%C4%83-%C3%AEen-r-moldova-guvernarea-este-credibil-pro-european%C4%83-/29725792.html> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Bárdos-Féltoronyi, Miklós: Bevezetés a geopolitikába. Budapest: L'Harmattan, 2006.

Bíró, Gáspár: Bevezetés a nemzetközi politikai viszonyok tanulmányozásába. Budapest: Osiris, 2003.

Botnarevschi, Cristina: Nicușor Dan avertizează: „Dacă Ucraina cade, vom fi vecini cu Rusia și totul se va schimba” [Nicușor Dan figyelmeztet: ha Ukrajna elesik, Oroszország szomszédaivá válunk, és minden megváltozik], 2025. december 11., <https://ea.md/nicusor-dan-avertizeaza-daca-ucraina-cade-vom-fi-vecini-cu-rusia-si-totul-se-va-schimba> / (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Costiță, George – Ofițeru, Andreea – Vulcan, Dora – Despa, Oana: Operațiunea „Georgescu președinte”. Documente declasificate de SRI, SIE, MAI și STS: Rusia – război hibrid și rolul Moscovei în alegeri [„Georgescu elnök” művelet. Az SRI, az SIE, a belügyminisztérium és az STS titkosított iratainak feloldása: Oroszország – hibrid hadviselés és

Moszkva szerepe a választásokban], 2024. december 4.,
<https://romania.europalibera.org/a/operatiunea-georgescu-presedinte-documente-secrete-declasificate-sie-romania-tinta-unei-actiuni-hibride-agresive-ruse-/33226882.html> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Dezső, András: A szélsőjobboldali Călin Georgescu nyerte a romániai elnökválasztás első fordulóját. 2024. november 25.,
<https://telex.hu/kulfold/2024/11/25/a-szelsojobboldali-calin-georgescu-nyerte-a-romaniai-elnokvalasztas-első-fordulojat> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Durandin, Catherine: A román nép története. Budapest, Maecenas, 1998.

Flint, Colin: Introduction to Geopolitics [Bevezetés a geopolitikába], London–New York: Routledge, 2007.

Jurnal.md: Ofițer SRI în rezervă: Plahotniuc preferă menținerea RM într-o zonă gri [SRI tartalékos tiszt: Plahotniuc inkább szürke zónában tartja a Moldovai Köztársaságot] 2018. január 5.,
<http://www.jurnal.md/ro/news/3ce94e3d7815e81b/ofiter-sri-in-rezerva-plahotniuc-prefera-mentinerea-rm-intr-o-zona-gri.html> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Kalmár, Gusztáv: Magyar geopolitika. Budapest, Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, 1942.

Kissinger, Henry: Diplomácia. Fordította: Baik Éva et al. Jegyzetekkel ellátta: Magyarics Tamás. Térképek: Dobiecki Magda. Budapest–Maidenhead: Panem–Grafo–McGraw-Hill, 1996.

Komjáti-Gardó, Simona: A geopolitika, mint tudomány haszna az államok számára. In: Politikatudományi Tanulmányok (Politikatudományi Előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar Doktori Iskolájának Jubileumi Konferenciáján), Budapest, 2014.

Komjáti-Gardó, Simona: Románia schengeni csatlakozása, mint geopolitikai célkitűzés. In: Politikatudományi Tanulmányok (Politikatudományi Előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar Doktori Iskolájának VI. Jubileumi Konferenciáján), Budapest, 2018.

Kozma, Klementina: Befagyott konfliktus a posztsovjet térségben. Transznisztria: egy elfelejtett világ. In: Honvédségi Szemle, 146. évfolyam, 2018/5. szám, 64–72.

Kozma, Klementina: Románia geostratégiai szerepe a NATO keleti határán. In: Hadtudományi Szemle, 11. évfolyam, 2018/3. szám, 182–194.

Manea, Mihai – Teodorescu, Bogdan. Istoria românilor: epoca modernă și contemporană [A románok történelme: modern és kortárs kor]. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1992.

România Alkotmánya (2003)

Scurtu, Ioan. Istoria românilor de la Carol I la Nicolae Ceaușescu [A románok története I. Károlytól Nicolae Ceaușescuig]. București: Mica Valahie, 2011.

Sudár, István: Az ukrán válság összefoglalása, 2014. július 21., <http://azatlasz.hu/2014/07/az-ukran-valsag-osszefoglalasa> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Szilágyi, István: A geopolitika elmélete. Budapest, Pallas Athéné Könyvkiadó, 2018.

Szilágyi, István: Geopolitika. Pécs, Publikon Kiadó, 2013.

Tókécs, Hunor: Nicușor Dan új védelmi stratégiát hirdetett: a korrupciót és az álhíreket is nemzetbiztonsági fenyegetésnek minősíti, 2025. november 12., <https://transtelex.ro/kozelet/2025/11/12/nicusor-dan-vedelmi-strategia-korruptio-hibrid-haboru> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)

Ziare: În România câștigarea europarlamentarelor ridică miza pentru președinție [Romániában az európai parlamenti választások megnyerése emeli a tétet az elnök számára], 2014., <https://ziare.com/alegeri/alegeri-europarlamentare-2014/in-romania-castigarea-europarlamentarelor-ridica-miza-pentru-presedintie-expert-1298945> (Utolsó letöltés: 2026. május 02.)